

Informatienota voor de raad

Datum 26 oktober 2022

Onderwerp	reclame voor fossiele brandstoffen/producten
Versienummer	V .

Portefeuillehouder P. Guldemond

Informant A. Borghuis/T. Heegsma
Afdeling Civiel en Groen/AFJ
Telefoon 038 498 2195
Email A.Borghuis@zwolle.nl/T.Heegsma@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- Het herziene standpunt ten aanzien van het terugdringen van reclame over fossiele brandstoffen/producten in de openbare ruimte

Datum 26 oktober 2022

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

In de informatienota van 7 september 2021 over de aanbesteding van de reclameconcessies hebben wij u geïnformeerd over het voornemen in de (uit de aanbestedingen voortkomende) contracten te regelen dat reclame voor fossiele brandstoffen/producten (zoals bijvoorbeeld vliegvakanties die tegen dumprijzen worden aangeboden) moet worden teruggedrongen. Dit was naar aanleiding van het burgerinitiatief en de art. 45 vragen van Groen Links en de SP. Hierbij komen we terug op dit voornemen.

Kernboodschap

Wij vinden het in beginsel onwenselijk om het recht op vrijheid van meningsuiting te beperken. Eventuele verboden op handelsreclame, indien noodzakelijk, dienen bij wet te worden geregeld.

Toelichting

1. *Het recht op vrijheid van meningsuiting is een grondrecht dat zo min mogelijk dient te worden beperkt.*

Vrijheid van meningsuiting is in essentie ons recht om over alles te communiceren.

Dit betekent dat communicatie die relevant is voor het publiek, waaronder ook reclame, beschermd is door het recht op vrijheid van meningsuiting. Dat recht dient zo min mogelijk te worden beperkt en te worden gerespecteerd ook als de boodschap niet altijd bevalt. Vrijheid van meningsuiting is een essentieel onderdeel van onze democratie.

Zo is in de aanloop naar de aanbestedingsprocedures voor reclameconcessies nog eens goed naar de mogelijkheden voor een contractueel verbod gekeken en kennisgenomen van juridische literatuur en adviezen op dit punt. De bevindingen hiervan geven aanleiding om terug te komen op het eerdere voornemen om reclame voor het gebruik van fossiele brandstoffen door middel van een contractueel verbod terug te dringen.

We vinden het bij nader inzien niet passend om een dergelijk verbod in contracten met bedrijven op te nemen omdat het in strijd is met het recht op de vrijheid van meningsuiting en het niet gebaseerd is op een democratisch genomen besluit.

2. *Het is vooralsnog onduidelijk of reclame op fossiele brandstoffen op grond van art. 10 lid 2 EVRM bij wet kan worden verboden.*

Handelsreclame valt onder de bescherming van artikel 10 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) en beperkingen hierop dienen bij landelijke of gemeentelijke wet (bijvoorbeeld APV) te worden geregeld en te voldoen aan de voorwaarden in art.10 lid 2 gesteld.

artikel 10 - Vrijheid van meningsuiting – EVRM luidt als volgt:

1. Een ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen. Dit artikel belet Staten niet radio- omroep-, bioscoop- of televisieondernemingen te onderwerpen aan een systeem van vergunningen.
2. Daar de uitoefening van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, die bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de nationale veiligheid, territoriale integriteit of openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van

Datum 26 oktober 2022

anderen, om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen.

Het is de vraag of een verbod op reclame voor fossiele brandstoffen bij wet kan worden verboden omdat het “in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de bescherming van gezondheid”, want het is op voorhand niet duidelijk of “fossiele brandstoffen” ook vallen onder het begrip “gezondheid”. Hier is nog geen rechtspraak over. De praktijk zal dit moeten uitwijzen. Dat was bijvoorbeeld wel duidelijk bij het verbod op reclame voor tabak en alcohol. Aan de verkoop en het gebruik daarvan zijn beperkingen gesteld. Dat geldt (nog) niet voor fossiele brandstoffen (en vliegvakanties).

3. Het is primair een taak van de landelijke wetgever om het recht op vrijheid van meningsuiting te beperken en een verbod op reclame bij wet te regelen.

Als een dergelijk verbod wel tot de mogelijkheden behoort, dan vinden wij het primair een taak van de landelijke wetgever. Het betreft immers een beperking van het grondwettelijk recht op vrijheid van meningsuiting, zoals opgenomen in artikel 7 van de Grondwet.

De landelijke wetgever heeft bij wet ook de reclame voor tabak en alcohol verboden. Dit verbod is opgenomen in de landelijke reclamecode. Per 1 januari 2023 worden er door de landelijke wetgever ook beperkingen gesteld aan online gokreclame.

De reclame in de openbare ruimte (bushokjes, A0 displays, mupi's, billboards) wordt verzorgd door commerciële partijen, waarmee de gemeente een contract heeft gesloten. Het staat de reclame-exploitanten vrij reclame-uitingen in hun meubilair aan te brengen mits het voldoet aan de Reclame Code. Als de reclamecommissie vaststelt dat de campagne hiermee in strijd is, dan kunnen we de campagne uit de openbare ruimte laten verwijderen omdat een dergelijke sanctie in de reclamecontracten is geregeld.

Zolang dat niet het geval is, vinden wij het recht op vrijheid van meningsuiting zwaarder wegen en stellen wij voor, ook vanwege de onduidelijkheden, de landelijke ontwikkelingen af te wachten.

Consequenties

Wij zullen voornamelijk geen verbod op reclame voor fossiele brandstoffen in de gemeentelijke contracten opnemen.

Financiën

nvt

Communicatie

nvt

Vervolg

nvt

Openbaarheid

De nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Datum 26 oktober 2022

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer